

amb un resultat fonètic que s'explica millor en la posició de fi de proparoxíton, en què totes les articulacions són particularment febles (cf. *cócera* CŪLCĪTRA, *DECat.* II, 793); per això en aquest cas el grup TR es devia simplificar en -r—com en *Peralta*, *Perafita* etc.—, però des d'abans, quasi en fase de ll. vg., tan d'hora que el resultat *Pérolas* encara va cedir a la síncope de -t- postònica pròpia del ll. vg. entre r/l.

PETRULA va donar bastants més prolongaments tonomítics com: *Pétrola*, vila amb mun. a la Mancha, prop de Chinchilla, amb -T i E- intactes, per mossarabisme; *Piédrola*, agre. d'Alcázar de San Juan, també a la Mancha; *Pedrola* poble arag. amb mun. al p. jud. Almunia de D^a. Godina; i algun altre que va estudiar Mz.Pi. en un art., dedicat als sufixos àtons en castellà. I hi hagué un *Piétrola*, a l'alt Aragó, muntanya a l'O. de Jaca, vèrtex de 1466 alt., assenyalat pels mapes, entre Embún, Sinués i Jasa, sens dubte canell d'una serra penyalosa.

També a França, Midi i Nord: *Perles* en el Fenolledès, comarca occitana (que els francesos volen agre. al Ross., per embullar la qüestió nacional) és vora St. Pau de Fenolhet i Raziguères. Es documenta en la forma *Petrolas* en doc. de 1011, i *Perpiniani Pedrole* en un de l'a. 1300 (*InvLC*, 242; XII, 1246). Ponsich (*Top.* 172), com agr. de Fosse amb grafies *Petrolas* a. 889 i 1011, *Petrola* 950, i *Perlus* 955 (corr. en *Perlas*). Figura també en un doc. de 1064 de la col·le. Moreau, i en Salow (*Sprachge. Usch. Lgd.-Rouss.*, 272).

Perles-et-Castelet, a l'alt Arieja, prop d'Aix-les-Thermes, 5 k. al NO, crec que és el que figura en la forma *Pederlas* en un doc. de 1145 (cf. *Hist. Lgd.* v, 219.89 etc.). Sembla, doncs, que en aquest l'evolució fon. fou passant PETRULAS per una part a *Pédrelas* / *Péderlās* i per l'altra igual que en el nostre. En fi, hi ha un *Perles* en el dept. Aisne que deu tenir el mateix origen.

D'altra banda el mot ha donat tres NLL cat., menors sobretot valencians. Observem que es tracta, en forma recurrent, de cingles o cantells de serra: *Cingle de Perles*, te. Dènia (XXXIII, 74.12). Lloma de *pèrles*, te. Benigembla (XXXIV, 168.15). Pinar de *Perles* (*pinā m pèrles* ho vaig oir), a Tàrbena (XXXIV, 176.4). Per allà és cogn. arrelat: Vicent *Perles* i Moncho, que ens informava abans de la guerra, el valent mestre i intel·lectual que exercí a Tàrbena, en defensa del País i de la Cultura, en els anys 1920-1939, víctima de les ires dels traidors militars, que morí tristament desterrat el 1950. *A Perles*, mas en te. de Vilafreser (XIV, 163, 164), Caseta de [les?] *Perles* en els afores de la ciutat de Morella (XXVII, 178.13). Serra de (o del) *pèrles*, te. Pallerols del Cantó (XXXVIII, 2.7; XXXVII, 198.11). Com a cogn. *Perles* és sobretot del Migjorn (*AlcM*) però també alguns en el Princ.;

(a la *SdUrg. a. 1820. BABL* XVI, 298).

Descartem falses pistes etimològiques. Degué haver-hi un lloc de nom, aprox., *Berles*, uns 75 k. lluny al SO. de *Perles*, judicant per un doc. de 1279, relatiu al batlle concussionari de Camarasa, P. de Palau, on situa Camarasa, Cubells, Montgai, Montsonís, Foradada i Alentorn diu «que sunt de Serra de *Berules* usque ad serram de Fabregada» (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 111). Res a veure, doncs, amb *Perles*, per la geogr. ni per l'origen: deu ser el mateix mot *berla* que el *DECat.* estableix com a base del verb *esberlar* (cf. *Riudebitlles* < -de-birlas). Res a veure amb PĪRŪLAS 'pereretes'. Tampoc amb un NP *Perulus* o *Perula*, en el qual potser convergiren una arrel germànica o germanitzada i un origen vagament romà: el toscà *Montepèrli* i *Valle Peruli* que Pieri (*Top. Arno*, 217 i *AGI* x, 368-9) atribueixen a un *Perulo* registrat per Först., però aquest deu ser forma longobarda amb P < B- impossible a Cat.; i també a Renània, on Weisgerber troba un «Aurelius *Perula*». en inscr. d'un legionari (*Rhen. Germ.-Celt.* 209.25.313).

Pernafeita, V. *Prenafeta*, s. v. *Freita* *Pernau*, V. *Pi-* o *Pe-*

PERNUI

Poblet de Pallars, (25 hab. disseminats), agre. al mun. de Sort, a l'Est, 3k5 a l'esq. de la Nog. Pallaresa. Hi havia hagut una esglesieta o ermita, de la qual vaig veure informes ruïnes al cap d'un serrat dominant la ribera de la Pallaresa, en l'enq. que hi vaig fer el 1962, oït allí *pernúji* (XXXVII, 43-49), id. Casac (a Sort, 1920).

MENC. ANT. 966: «ecclesia Sti. Gingimeri in *Pernúis* en un doc. de Gerri (Abadal, *P. i R.* nº 200).

ETIM. Evidentment conté el típic sufix toponímic -ōi (> cat. -ui) dels Pirineus centrals, nom de creació molt antiga: ibero-basca o almenys romànica arcaica. Terrado (article *Paralelismos Asturianos*, en *Lletres Astur.* 1985, p. 12) volia relacionar-lo amb el nom d'un llogaret *Pernús* afr. a Colunga (Est d'Astúries). Aquest nom asturià va evidentment amb el grup de derivats de PĒRNA (cast. *pierna*, port. *perna*) molt desenrotllat en la toponímia cantàbrica i gallega *Pernos*, *Perneira*, *Pnera*, *Pernal* (des de la Crunha fins a l'O. de Biscaia). No em sembla gens raonable lligar amb això un nom proveït de l'arcaic sufix pirinenc -ōi ben estrany a aquelles terres.

Això té gran base fraseològica en castellà + portuguès (hacer piernas...) mentre que en català PĒRNA ha estat limitat a la cuixa dels porcs i a objectes metàlics, idees gens aplicables a la formació de noms propis (de lloc o de persona).

Prové d'arrel pre-romana? Una alternança RR /